

Gazet'a este de 2 ori: Mercuria si Dumineca, Foli'a, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

GAZETA

TRANSILVANIEI.

Brasiovu 27/15 Ianuariu.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare

MONARCHIA AUSTRIACA.

Transilvania.

Din Muntii Apuseni.

Peste pucinu alu 17-lea anu se va impliui, de candu locuitorii acestoru munti recsiramu invingatori din resbelulu, la care dimpreuna cu toti romanii din intréga Transilvania pentru trei cause sante ne angagéscreamu, anume: pentru apararea tronului in contra partitei resturnatore; — pentru autonomi'a patriei — si pentru apararea limbei si a nationalitatei nostre romane, careia prin art. uniunei I si alu II-lea din an. 1848 i se decretase sententi'a de morte politica.

Inca ne sunt prospete ranele suferite, dandu peptu cu batoarele inamicului comunu, si echo din tipetele prunciloru dupa sangerandii loru parenti si frati, cari au caduutu cu gloria in lupt'a pentru patria si tronu, pare ca 'lu audimu aguduindu atmosfer'a cu tonulu sfasietoriu de animi; campurile lupteloru sangerose, care se intendu inaintea ochiloru nostri, si la care privimu cu mandria, ca la totu atatea colonne de onore si gloria, ne sunt martorii vii, ca caus'a ne au fostu santa, si ca lupta nostra de triumfu incoronata au fostu efectulu unei insuflerii inspirate dela acela, care ne au datu fiintia si viatia, care atatia seolii au vighiatu asuprane si n'au vrutu, ca dupa suferintie de seclii chiaru atunci se incetamu, candu auror'a unui viitoriu mai ferice 'si intinsese radiele sale si preste noi, — si eata vitreg'a sorte de cate ori, si in cate moduri variadie in joculu seu celu orbu! — Sufecintiele nostre, — pe care in momentul invingerei reportate asupra inamicului seculare credeamu a le fi desecatu, — acele suferintie, cu care datorimu esistintiei nostre nationale se paru a nu 'si fi ajunsu inca culmea loru. — Tentatiune urmésa dupa tentatiune, si pocalulu din urma inca nu l'amu golitu. — Ne inforamu de celu mai aprópe viitoriu, in alu carui sinu de ghiatia, de si nu putemu sci, cate suferintie mai sunt ascunse pe séma nostra, totasi ilu intimpinamu cu frunte deschisa si cu anima resoluta la lupta, pentru ca in lupta e viatia, apoi noi a trai voimu, si inca a trai politicesce si a ne sustiené in contra puseloru la cale incercari de a ne subminá esistenti'a politico-nationala.

Actiunea produce reactiune, apasarea nasce resistentia, ér' spiritulu de suprematisare, deca este in stare se atace si se revólte ambitiunea unui singureticu individu cu consciintia de sene, cu catu va fi mai mare si mai grea vatamarea ambitiunei unei natiuni intregi, in contra careia este indreptatu procesulu suprematisarei si care au datu destule probe de maturitate si consciintia de sene.

Candu amar'a nostra esperintia de una parte si facia cu acésta acte publice de alta parte nu ne aru fi martori greleloru nostre ingrigiri, candu strigatul nostru n'aru fi sunetu de durere ce ni s'a causatu cu unu feliu de lovituru din cele mai periculose, din cate 'si potea numai mintea ómenésca pe acestu terenu inchipui, atunci espeptoratiunile nostre le aru puté omulu reduce póte la nisce eschiamatiuni ori la nisce semnale de o singura malcontentia, lucrulu inse sta cu totulu altmintre. — Cu tóte acestea nu voimu a dá ansa nici pe departe la presupneri, ca candu espeptoratiunile nostre 'si aru avé isvorulu in ultim'a desperatiune, pentru ca suntemu siguri de dreptatea causei nostre si simtimu in noi destula taria de a nu desperá nici odata de reusirea ei, voimu numai a dovedi inaintea lumii, ca ranele ce le suferimu una dupa alta nu sunt imaginate, ca acele rane se infigu intr'unu corpu viu, si sunt de

o natura ce nu ne lasa la indiferentismu facia cu celea ce se petrecu in giurulu nostru.

Se vedemu deci, ca unde suntemu adi, si ce sperantia si prospecte de viitoriu potu se ne incaldia pepturile si se ne intarésca in iubire contra patri'a comuna, ce garantii vedemu in mesurele luate de regimulu presente, ca selu putemu sprigini si noi cu alipirea-ne de ele!

Nu putemu, da nici voimu a negá, din contra trebuie se constatamu, ca natiunea romana, dupa ce multi seclii fú proscrisa si desbracata de tóte drepturile ei, dejosita pana la starea de a fi numai suferita usque ad beneplacitum principis et regnicolarum — in care stare ea totusi au reimasu pururea credintioasa patriei si domnitoriului luptanduse cu braçiu de leu in contra inamiciloru patriei — si dupa ce in an. 1848 trebui se si mai sigifedie credinti'a contra patria si tronu cu sacrificiile, pe care Maiestatea S'a imperatulu in acte publice le au recunoscutu, si le au vedutu Europ'a intréga, trecundu la mediulocu unu deceniu si diumetate abia, dar' totusi fú fericitu de a se vedé implinita spre multumire o seculare si legiuita asteptare, fú fericitu de asi serba emanciparea s'a din acea stare umilita, in care o aruncara in timpurile barbare folosite de cate unu monstru tirauu, fú fericitu de a si vedé depusa garanti'a esistentiei sale politice in art. I de lege din anulu 1863 sanctionatu de Maiestatea S'a cu datu din Schönbrunn de 26 Oct. an. 1863.

Atata, — si deodata érá de ajunsu pentru ca natiunea romana se se simta mangaiata in anima s'a, care atata timplu purtase velulu intristatiunei, si se desbrace doliulu. — Nici ca se póte inchipui preusioru acelu sentiu de satisfactiune, care au insuflitu pe natiunea romana si cu ea dimpreuna pe fiii ei locuitorii acestoru munti in momentul acelu supremu, candu se dede pretiulu sacrificialoru, candu legislatiunea patriei, care fara dreptu o au fostu esilatu, aceea legislatiune o rechiamá in Pantheonulu constitutiunei patriei, si aratandui loculu pe care atata timplu 'lu usurpasera impilatorii ei, o facú se 'lu reocupe cu onóre, pentru ca insusi luandu in mana cumpan'a sortei sale se participese prin aceea la instruirea si acomodarea compasului pentru sorte si binele publicu alu patriei comune. —

Acestu locu de onóre si totu odata locu de pastrare si apararea celoru mai sante drepturi, pentru care este chiamatu unu popou matoru si cu consciintia de sene, natiunea romana, faptualmintre l'au si ocupatu, au intratu in folosintia lui si in esercitiulu drepturiloru, ce dupa legile patriei si dupa eternulu adeveru sunt legate de elu. Din acestu locu natiunea romana fara de a se fi facutu insasi nedemna de elu prin careva din acele crimini, de care este legata perderea de drepturi si immunitati politice — nu ma prin fortia se póte scóte. (Va urmá.)

Fagarasiu 18 Ian st. n. 1866.

Ce se facemu?

Barbatii regimului actuale si deslegarea cestiuniloru interne purcedu experimentandu. Rescriptulu din 25 Dec. an. tr. nu ne chiama, ci numai ne concede se participamu in calitate de ardeleni la diet'a Ungariei de incoronare. Acésta procedura de una parte e una linguritia de miere pentru celi ce nu ne cautamu fericea in Pest'a, ci in autonomi'a tierisiórei nostre, ér' de alt'a unu precalculu spre a atrage la actiunea comuna artificioasa a majoritatei dietei din Clusiu. Modulu prin care ni se oferesece acea participare e pre catu de injustu, si neorespunditoriu dreptureloru nostre eluptate, pre atatu de favoritoriu si magulitoriu intereseiloru aceleia.

Ci óre se credemu, dupa aceste precedentie, ca noi suntemu parasiti si ignorati cu totulu din partea regimului? si ca acelasi vré a ne sacrificá pentru interesele, ce le sperésca din impacarea elementulu maghiaru? ba nu; pentruca ast'a ar' insemná, ca noi n'amu petrnsu de ajunsu spiritulu acelu rescriptu, prin care se amana diet'a Transilvaniei, si in care se dice espresu, ca una uniune mai strinsa a Ardélului ou Ungari'a, de cum e cea personala presente va depende dela regularea definitiva a referentieloru de statu ale Ungariei facia cu coron'a, si dela satisfacerea justeloru pretensiuni intielegu nationali si confesiionali ale romaniloru si ale sasiloru. Se dice cu adeveratu, ca tóte ar fi astfelu pregatite, in catu se numai fia la midilocu nece una dificultate in privinti'a deslegarei cestiuniloru de tíera, ce tienura atatu tempu pre elementulu maghiaru in imponcisiare cu regimulu de pana acum; fia si asia, de si consistenti'a a ataroru asertiuni numai discusiunile dietei din Ungari'a voru fi cualificate a nile demustrá; inse reesa cum voru reesi acele aplanari, mie unui-a nu-mi vene a crede, ca multumirea maghiariloru se ar poté intemplá — cu nemultumirea tuturoru celorualte natiuni de sub coron'a Ungariei, si inca asia, ca statulu se-si póta sperá consolidarea s'a, pentruca, deca statulu si pana acum a suferitu din caus'a nemultumirei elementulu maghiaru, care de abia face 4—5 milióne, in ce mesura ar trebui se suferé elu atunci, candu in grati'a acestui poporu pana acum privilegiatu ar nemultumiri pre alte 9—10 milióne de elementu diversu, cari inse contribuescu cu sangele si averea la sustienerea statului in mesura cu multu mai mare, ca aceli'a?*) Cu tóte acestea nóue romaniloru din Ardélu ni se potu intemplá multe lucruri neplacute, dupa proverbiulu latinu „accidit in puncto, quod non speratur in anno“; dara ca se se stabilésca lucrurile definitivu cu asemene saltu mortale retrogradu, pre cum cu dorere esperiamu dupa morteá lui Iosifu II., e chiaru imposibilu, pentru ca ómenii din tempulu nostru au in mai mare mesura consciinti'a derepturiloru sale personali si nationale, consciinti'a individualitatei sale politice, de cum érá pre acelu tempu de trista memoria; apoi atari incercari, cari se ar face spre a reduce din evulu mediu privilegia nationali, astadi n'ar poté se aiba de catu una consistentia fórte efemera. Ce se facemu dara noi romanii ardeleni? se luamu parte la alegerele pentru diet'a de incoronare? la acele alegere, pentru cari regimulu in grati'a maghiariloru nostri au alergatu fara multa precegetare la una lege electorala nu numai defectuosa, si cu totulu neorespundetoria recentieloru nationali de astadi, ci si fórte egoista? da; pentru ca politic'a cea mai sanetosa e a nu absentá nici una data din concertulu actiunei, a te folosi de impregiurari, ori catu de vitrega se-ti fia situatiunea, si a nu parasi terenulu, de pre care poti cu onóre se te lupti, si se-ti descoperi vulnererele inaintea medicului chiamatu ale vendecá**). Grecii in memorabil'a lupta dela strimtoarea Termopilei erau asemenea pucini si cu totulu neegali multimei, celei mari a Persiloru, inse pentru aceea au desfasuratu una virtute admirata de tóta lumea; aceea si virtute in luptele nostre politice au se o desvolte pucini nostri ostasi, or' si unde (?) ar fi chiamati se se lupte pentru drepturi nationali,

*) De reu se ne ferésca Ddieu, ca de bine nu ne plangemu, decatu dupa ce ne aluneca din mana cá tiiarii cei siovaitori. — R.

**) Mediculu filantropu nu astépta se mérga bolnavulu la largulu Campii espuse elementeloru celoru furtunose, ci, deca vré a vindeca pe bolnavu, lasa tóte si lu visitésa in cas'a lui, fara alu espune pericolulu vederatu din departare. — R.

